

Міністерство освіти і науки України
Управління освіти і науки Рівненської обласної
державної адміністрації
Рівненський інститут Університету «Україна»
Рівненський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

IV Всеукраїнська науково-практична конференція

**«ЛЮДИНА І СУСПІЛЬСТВО:
ЕКОНОМІЧНИЙ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ
РОЗВИТОК»**

Тези доповідей

24 березня 2016 року

Рівне
2016

Рекомендовано до друку вченою радою Рівненського Інституту
Університету «Україна», протокол № 1 від 26.02.20016 р.

Рецензенти:

Бегма Віталій Миколайович – доктор економічних наук, професор;

Гон Максим Мойсейович – доктор політичних наук, професор;

Олексін Юрій Петрович – доктор педагогічних наук, професор.

Людина і суспільство: Економічний та соціокультурний розвиток: Тези доповідей. – Рівне: Рівненський інститут Університету «Україна», 2016. – 308 с.

У виданні представлено тези доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Людина і суспільство: Економічний та соціокультурний розвиток», яка відбулася у Рівному 24 березня 2016 року. Матеріали згруповано за напрямками роботи конференції: особливості економічного розвитку держав та локальних цивілізацій в умовах глобалізації; Україна у світовому суспільно-політичному просторі: минуле і сучасність; історія, теорія та практика соціальної роботи: проблеми та перспективи; психологічні аспекти особистості в умовах суспільних трансформацій.

Для науковців, аспірантів докторантів, викладачів вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації, учителів загальноосвітніх навчальних закладів різного типу, а також усіх зацікавлених проблемами економічного поступу держав, локальних цивілізацій, розвитку загальнолюдської культури на різних історичних етапах з урахуванням етнічних, психологічних, релігійних, політичних, соціальних та інших факторів, а також проблем світоглядної самореалізації особистості.

Тимошенко Наталія Євгенівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Інституту людини.

Муляр Наталія Володимирівна – студентка-магістрантка VI курсу спеціальності «Соціальна педагогіка» Київського університету імені Бориса Грінченка.

ДІЯЛЬНІСТЬ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ З ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ ОБМЕЖЕННЯМИ ЩОДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ІНВАЛІДНІСТЮ

У сучасному світі існує багато цінностей, але головною цінністю будь-якого суспільства є особистість. При цьому життя кожної особистості має бути повноцінним, не зважаючи ні на які життєві обставини.

Сьогодні проблема соціалізації дітей з інвалідністю молодшого шкільного віку привертає до себе багато уваги. З плином часу змінилися не тільки цінності сучасного суспільства, але на жаль, зросла кількість дітей молодшого шкільного віку з інвалідністю. Саме тому, ці діти потребують особливої уваги з боку держави та суспільства.

Однією з агенцій для соціалізації дітей з інвалідністю молодшого шкільного віку є Центр соціально-психологічної реабілітації для дітей та молоді з функціональними обмеженнями. Оскільки це питання ще недосконало вивчене, вчені досліджують теоретичні аспекти соціалізації в Центрах, визначають її закономірності та ознаки, виявляють соціально-педагогічні умови та чинники, що впливають на цей процес.

Саме тому, в нашій статті ми звертаємо увагу на діяльність Центрів соціально-психологічної реабілітації для дітей та молоді з функціональними обмеженнями, на процес соціалізації дітей з інвалідністю молодшого шкільного віку.

Фундаментальним положенням та загальним проблемам соціалізації були присвячені роботи таких вітчизняних вчених, як: Г. Андрєєвої, Н. Андрєєнкової, І. Бєха, О. Білої, О. Газманова, М. Галагузової, Н. Заверико, Л. Коваль, І. Кона, О. Кушак, Н. Лавриченко, М. Лукашевича, А. Макаренка, В. Москаленка, О. Мудрика, А. Петровського, С. Савченко, В. Сухомлинського, С. Шацького; підходи до питань організації та здійснення соціально-педагогічної підтримки дітей інвалідів висвітлюються у працях І. Іванова, В. Ляшенко, О. Молчана, В. Тесленка, Г. Першко. Проблеми соціалізації широко досліджуються і зарубіжними вченими Ф. Гіддінс, Г. Тард, Д. Томпсон, Т. Парсонс, Ч. Кулі, У. Томаса, Дж. Мід, здійснення соціалізації в соціально-психологічних агенціях та неурядових організаціях розглядаються дослідженнях С. Толстоухова, О. Безпалько, С. Терницька.

Метою статті є аналіз діяльності Центрів соціально-психологічної реабілітації дітей з інвалідністю молодшого шкільного віку щодо проблем соціалізації.

Сучасне українське суспільство характеризується тим, що приділяє багато уваги до проблем дітей з інвалідністю молодшого шкільного віку, намагаючись вирішити це питання у різних інститутах, а саме: сім'я, школа, реабілітаційні центри, клуби за місцем проживання, ЗМІ [1, с. 344]. Особливо хотілось би зазначити, соціалізацію дітей з інвалідністю молодшого шкільного віку в умовах Центрів соціально-психологічної реабілітації для дітей та молоді з функціональними обмеженнями.

Ми вважаємо, що соціальна допомога дітям з інвалідністю є складним процесом та потребує втручання мульти-

дисциплінарної команди. У цьому питанні потрібний інтегративний підхід, що ґрунтується на координації роботи спеціалістів різного профілю (педагогів, психологів, лікарів, соціальних педагогів, реабілітологів). Такими унікальними можливостями володіє система Центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді [2, с. 118].

Хотілося сконцентрувати увагу на структурному підрозділі Центрів соціальних служб, а саме на Центрі соціально-психологічної реабілітації для дітей та молоді з функціональними обмеженнями.

Центр соціально-психологічної реабілітації для дітей та молоді з функціональними обмеженнями є закладом денного перебування дітей та молоді з функціональними обмеженнями віком від 7 до 35 років. Метою діяльності даного Центру є відновлення та підтримка їх фізичного та психічного стану дітей, адаптація та інтеграція їх у суспільство [3].

Базою нашого дослідження став Центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями Деснянського району міста Києва. Саме про цей Центр йтиметься далі.

Центр займається розробкою та виконанням реабілітаційних програм; наданням різних видів соціальних послуг; залученням батьків до співпраці в процесі реабілітації, дає їм методичні поради; організація клубів за інтересами; проведенням конкурсів, фестивалів; організацію та проведення заходів, спрямованих на успішну реабілітацію та соціалізацію в суспільство дітей та молоді; здійсненням лікувально-оздоровчих заходів, подання невідкладної допомоги в разі необхідності; направленням у разі потреби осіб, які звернулися до центру, до інших закладів та установ, що можуть забезпечити задоволення їх потреб; забезпеченням щоденного одноразового харчування дітей та молоді, що в ньому перебувають [3].

Акцентуємо увагу на тому, що до Центру не приймають особи із симптомами хвороби в гострому періоді або в період загострення хронічних чи психічних захворювань за висновком лікаря центру [3].

Ми з'ясували, що на базі Центру працюють спеціалісти, які можуть поради́ти, проконсультувати, допомогти. Це такі спеціалісти, як: логопед; соціальний педагог; реабілітолог; масажист; психолог; соціальний вихователь [3].

Виокремлюють наступні напрями роботи Центру:

- стрільба з лука, ці заняття проводяться не безпосередньо у Центрі – вихованці відвідують спортивну секцію для типових дітей, яка діє у школі I- III ступенів №275 Деснянського району м. Києва. Такі заняття корисні для дітей з інвалідністю молодшого шкільного віку не тільки через фізичне навантаження, а також сприяє залученню до такої групи дітей, спілкування з ними сприяє фізичній, психологічній та соціальній реабілітації, всебічному розвитку та введення дитини з інвалідністю у суспільство як повноправного його члена. Заняття у гуртку стрільби з лука побудовано з врахуванням специфічних особливостей кожного з клієнтів [3].

- плавання: у результаті проведення занять з плавання у дітей з інвалідністю молодшого шкільного віку покращується еластичність м'язів, підвищуються показники основних рухових якостей, відбуваються позитивні зміни біомеханічних властивостей м'язових груп та окремих показників серцево-судинної та дихальної систем. Саме тому Центр реалізує такий напрям роботи як заняття дітей з реабілітологом у басейні. Заняття для дітей з інвалідністю проходять безкоштовно [3].

- танцювально-рухова терапія: дітям з інвалідністю молодшого шкільного віку з руховими порушеннями музикотерапія допомагає збагатити знання про навколишній світ, прищепити любов до музики, навчити слухати й розуміти її. Проводить заняття психолог з метою: навчитися вира-

жати свої почуття, ідентифікувати себе як особистість, та налагодити міжособистісні відносини [3].

- театральна студія «Вуаль», яка працює з використанням методик драмотерапії: театр допомагає дітям з інвалідністю молодшого шкільного віку в легкій ігровій формі засвоювати необхідні для життя у суспільстві уміння і навички, вчить контактувати з іншими людьми. В результаті участі у діяльності театральної студії у дітей з інвалідністю молодшого шкільного віку відбувається розвиток та удосконалення здатності до «режисури» власного життя, вони навчаються усвідомлювати себе, керувати своїм тілом, контролювати свої емоції та поведінку; покращуються комунікативні здібності; підвищується загальний рівень знань, умінь і навичок [3].

Також виокремлюють функції працівників Центру в роботі з дітьми з інвалідністю молодшого шкільного віку. Зокрема вони надають допомогу окремій особі та його сім'ї у розв'язанні соціально зумовлених педагогічних і психологічних проблем; аналізують взаємозалежність між цими проблемами та відповідними соціальними факторами; виступають партнером у мобілізації джерел соціально-педагогічної і психологічної підтримки; є посередниками між членами сім'ї, між сім'єю та іншими соціальними інститутами у розв'язанні конфліктних ситуацій; інформують інших членів центру про факти, що виявляють патологічний характер соціалізації, чи вказують на патологічний характер самого оточення, доводять до відома державних і громадських організацій проблеми, з якими стикаються діти з інвалідністю молодшого шкільного віку [2, с.118].

Таким чином, соціалізація дітей з інвалідністю молодшого шкільного віку здійснюється за допомогою багатьох інститутів, а саме: сім'ї, школи, ЗМІ, клубів за місцем проживання. Але не менш головна роль відведена Центрам соціально-психологічної реабілітації для сім'ї дітей та

молоді. Завдяки діяльності мультидисциплінарної команди соціалізація дітей молодшого шкільного віку проходить у багатьох напрямках: стрільба з лука, плавання, танцювально-рухова терапія, театральна студія.

Список використаних джерел та літератури

1. Лавриченко Н. М. Педагогіка соціалізації: європейські абрисси / Н. М. Лавриченко. – К. : ВІРА ІНСАЙТ, 2000. – 444 с.
2. Лукашевич М. Л. Соціалізація. Виховні механізми і технології / М. Л. Лукашевич – К. : [б. в.], 2008. – 118 с.
3. Напрями Центру соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями: рубрика [Електронний ресурс] // Центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями. – Режим доступу: <http://www.ssm.kiev.ua>.

Сербалюк Юрій Володимирович,
к.і.н., доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка

ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ НУЖДЕННИМ У ВОЛИНСЬКІЙ ГУБЕРНІЇ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Соціальна робота як професійна діяльність офіційно визнана в Україні відносно недавно. Це пов'язано із здобуттям незалежності та із трансформаційними змінами, які переживає наше суспільство. Для попереднього, радянського, періоду нашої історії характерна була патерналістська модель соціального захисту. Тому мова йшла навіть не про соціальний захист, а про соціальне забезпечення, що демонструвало повну залежність особи у плані добробуту та соці-